

בס"ד, ר"ח אייר תש"פ

חוות דעת*

לשאלת רבים איזו הדרך ילכו בה בענייני הממון שבין מעבידים ועובדים אשר מחמת המגפה מתבטלים העובדים מעבודתם איך הוא הדין בעניין חיוב השכר שחייב המעביד לעובדים, בכלל זה חיוב ההורים לגגנות ומטפלות ועוד כמה נושאים אשר נתעוררו עקב הפסקת המסחר בתקופה זו.

והננו לגלות דעתנו כי גדר אונס זה הוא דין מכת מדינה" שנחלקו בו כמובא בספרים. והנכון לנהוג בזה כפי שהורה בשעתו רבינו החת"ס זצ"ל לחלוק ההפסד. אולם, שיעור הפחתת "כפועל בטל" במצב הנוכחי, של משבר כללי ומתמשך על פני שבועות רבים, הוא נמוך מאשר בדרך כלל.

אמנם יש בזה כמה וכמה פרטים כדלהלן:

א. מעביד שיכול לפטר את העובד בכל עת, או הורים השולחים את הילד למטפלת ללא סיכום על הסדר שנתי והם יכולים להפסיק לשלוח את הילד ללא כל הודעה מראש (וגם המטפלת אינה מחוייבת להם להמשיך לטפל בילד) – בזה מן הדין יכולים ההורים להודיע על הפסקת הקשר ואין חייבים המעביד וההורים לשלם עבור התקופה בה לא העסיקו את העובד, מהיום בו החליטו שמפסיקים לשלוח את הילד למטפלת.

במידה ומגיע לעובד או למטפלת תשלום עבור חופשת הפסח, מכיון שגם אם מפטרים אותו חודש לפני הפסח, נשאר חיוב תשלום עבור החופש (מלא או חלקי). כמובן שיש לשלם תשלום זה ללא שום ניכוי.

כשאין משלמים, גם הגגנת או המטפלת איננה חייבת לקבל אח"כ בחזרה את הילד, כמובן.

ב. מעביד שאינו יכול לפטר את העובד בכל עת ושניהם רוצים בעצם בהמשך חוזה העבודה שלכשיחזור המצב לקדמותו, וכן הורים השולחים למטפלת או לגן או מעון על בסיס שנתי, בזה הנכון לנהוג (על בסיס דברי החת"ס שחולקים בהפסד) כדלהלן:

- עבור התקופה שלפני פסח בהם העובד או הגגנת לא עבדו יש לשלם – לעובד 42% משכרו. לגגנת או עובדת 35% משכרם (משום שיש לנכות יותר "כפועל בטל" בימי ערב הפסח).
 - עבור התקופה שאחרי פסח יש לשלם לעובד לעובדת ולגגנת 42% משכרם.
 - עבור התקופה שאמורה להיות חופשת פסח יש לשלם תשלום מלא.
- באם יש להורים טענה שאפשר להפסיק בהודעה מוקדמת של 30 יום, צריך לדון בכל מקרה לגופו.

* פורסם בכלי התקשורת.

- ג. עובד או גננת פרטית המקבלים פיצוי מהרשויות, יש להחשיב את ה"הפסד" ע"י הפחתת מה שמקבלים מהרשויות מתוך התשלום המגיע אחרי ההפחתה של "כפועל בטל". היינו, למשל, מהשכר המלא להפחית 16% "פועל בטל" כדלעיל סעיף ב' (וכן גננת, לגבי התקופה של לפני פסח שמפחיתים 30%) וכן את הסך אותו קיבלו כפיצוי מהמדינה, ומהיתרה לשלם 50%, כך שפועל אם קיבלו פיצוי מהמדינה בשיעור 60% מהשכר המלא, הם יקבלו מהמעביד או ההורים רק 12% (או 5% לגבי גננות בע"פ) משכרם המלא, ככל שפיצוי זה איננו מנוגד לתנאי קבלת הפיצוי מהמדינה. מפעילות גן פרטי יחלקו את סך הפיצוי בין כל ההורים. במידה ויוחלט להמשיך את הלימודים בתקופה בה היה מקובל לתת חופש לגננות, יש לחשב ימים כנגד ימים. דהיינו, ימים שיעבדו בחופש ייחשבו כנגד ימים שלא עבדו בתקופה שלפני ואחרי חופשת הפסח וישולם עבורם תשלום מלא.
- ד. לגבי משפחתונים שחלק מהתשלום משולם ע"י משרד הרווחה יש לחשב את האחוזים הנ"ל שבסעיף ב' מתוך ההפסד ביחס למחיר המלא (הכולל את השתתפות התמ"ת), כפי שנכתב לעיל במקרה שהעובד מקבל פיצוי מהמדינה.
- ה. לגבי שכירות חנויות או מקומות שנשכרו לפעילות מסחרית או טיפולית וכיו"ב, ששבת מהם המסחר, יש לברר בבי"ד בכל מקרה לגופו, לפי תנאי ההסכם ונסיבות העסק, הן את גובה התשלום לשעבר, הן את חיוב הצדדים להמשיך בשכירות. אולם על דרך כלל נראה, כי כאשר שני הצדדים רוצים בהמשך ההסכם ביניהם לכשיחזור המסחר לקדמותו, שהשוכר ישלם 55% מסך השכירות שנקבע.
- ו. בתלמודי תורה ומוסדות, אם למדו מרחוק, אפילו פחות שעות (עוד חצי השעות), אזי מצד הדין אין לנכות משכר המלמדים ואין לנכות משכר הלימוד (למעט תשלום על הסעות והזנה כדלהלן). זאת למרות שתועלת התלמידים פחותה בכך מלימוד רגיל. וכך נכון לעשות. אם המוסד החליט מסיבות של תועלת על לימוד מרחוק בהיקף מצומצם יותר, ואיננו מוריד משכר המלמדים, נכון וראוי כי גם ההורים ישלמו את השכר המלא (למעט תשלום על הסעות והזנה כדלהלן). לגבי נסיעות, הזנה, צהרונים ושרותים נוספים, יש להפחית את תשלומי ההורים בהתאם לירידה בעלויות של המוסד. וכן אם המלמדים הוצאו לחל"ת, ואינם מלמדים מרחוק.
- ז. מתן שיק איננו נותן דין "מוחזק" למחזיק השיק.

באנו על החתום

הרב יהודא סילמן

הרב שריאל רוזנברג

הרב יעקב פרבשטיין